

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBOS VEIKLA

2009 m. gruodžio 30 d. Nr. VA-P-40-2-27
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 4-ojo audito departamento direktoriaus Rimvido Aleliūno
2009-02-03 pavedimą Nr. P-40-2

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Romualdas Čepaitis (grupės vadovas)
Živilė Blaževičienė (nuo 2009-07-20)
Inesa Gineitienė

Auditas pradėtas 2009-02-03
Auditas baigtas 2009-12-30

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Valstybės sienos apsauga yra sudėtinė Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo užtikrinimo dalis. Užtikrinti valstybės sienos neliečiamumą ir įgyvendinti valstybės sienos apsaugos politiką pavesta Valstybės sienos apsaugos tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos. 2002 m. buvo patvirtinta Valstybės sienos apsaugos sistemos plėtotės programa, kuri pagal Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymą yra viena svarbiausių ilgalaikių valstybinės nacionalinio saugumo stiprinimo programų. Programa nuo jos priėmimo dienos nė karto nebuvo tikslinta, nors per šį laikotarpį Lietuvoje įvyko daug pokyčių, turėjusių esminės įtakos nacionaliniam saugumui: Lietuva tapo Europos Sąjungos ir NATO nare, įsijungė į Šengeno erdvę. Lietuvai 2007 metais įsijungus į Šengeno erdvę, keitėsi sienos apsaugos valstybės politika, todėl turėjo būti nustatyti VSAT pajėgumai sienos apsaugos poreikiams ir Europos Sąjungos reikalavimams užtikrinti ir pertvarkytas sienos apsaugos organizavimas.

Audito metu vertinome, kaip buvo pertvarkomas VSAT veiklos organizavimas ir kaip naudojamos biudžeto lėšos sienos apsaugai vykdyti.

Nustatyta, kad Valstybės sienos apsaugos tarnybos veiklos organizavimo pertvarkai, Lietuvos Respublikai įsijungus į Šengeno erdvę, vykdyti nebuvo sudarytos tinkamos teisinės prielaidos, ir tai apsunkino pagrįstų sprendimų dėl tarnybos veiklos organizavimo pertvarkymo priėmimą. Dėl teisinio reglamentavimo ir organizacinių trūkumų Valstybės sienos apsaugos tarnybos pertvarka buvo vykdoma nepakankamai efektyviai. Nebuvo tinkamai įvertintas žmogiškųjų išteklių poreikis pasikeitusioms sienos apsaugos funkcijoms vykdyti, todėl ne visada ištekliai buvo naudojami taupiai. Nebuvo ieškoma vidinių resursų išorės sienos apsaugai stiprinti, nes neracionaliai buvo paskirstyti ištekliai prie vidaus ir išorės sienos, neefektyviai panaudoti kinologai ir tarnybiniai šunys. Todėl nemažėjo nustatytų valstybės sienos pažeidimų, kai sienos pažeidėjų nebuvo sulaikoma, skaičius. Nepakankamai rezultatyviai ir taupiai panaudotos valstybės biudžeto lėšos personalo rengimui dirbti pasienyje. 2007–2009 metais Pasieniečių mokykla nepriėmė planuoto skaičiaus kursantų, ne visi mokyklą baigę kursantai išdirbo Valstybės sienos apsaugos tarnyboje nustatytą laiką. Iš kursantų, kurie nesilaikė sutartinių įsipareigojimų, nebuvo išieškomos visos su mokymu susijusios išlaidos.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai ir Valstybės sienos apsaugos tarnybai buvo pateiktos rekomendacijos, kurių įgyvendinimas turėtų užtikrinti efektyvesnę valstybės sienos apsaugos organizavimą ir taupesnę biudžeto lėšų naudojimą. Pasiūlyta inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kuriais būtų nustatytos valstybės sienos apsaugos sistemos pajėgumų planavimo ilgalaikės kryptys sienos apsaugos poreikiams ir Europos Sąjungos reikalavimams užtikrinti ir būtų sudarytos tinkamos teisinės prielaidos Valstybės sienos apsaugos tarnybos

veiklos pertvarkai vykdyti. Taip pat būtina įvertinti valstybinio audito metu nustatytus Valstybės sienos apsaugos tarnybos veiklos organizavimo pertvarkos trūkumus ir priimti sprendimus dėl jų šalinimo. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba pateikė rekomendacijų įgyvendinimo priemonių planus (žr. 2 priedą).